

LEKEUTVIKLINGSTADIER SOM UTGANGSPUNKT FOR KOMMUNIKASJON I BARNETEATER: EN SKISSE OVER PROGRESJON.

Den første spalten presenterer naturlige stadier barn gjennomgår i sin lekeutvikling. Den andre spalten presenterer elementer som tilsvarer barns estetiske erfaringsnivå, og som kan brukes som meningsbærende elementer i teater. Utvikling er en dynamisk prosess for hvert barn, og den foreslåtte alder må tolkes som "cirka"-alder.

(Forutsetningene for å forstå skjemaet ligger i artikkelens innhold.)

Barns naturlige Lekeutviklingsstadier

cirka 0 - 12 måneder:

Sensomotoriske erfaringer: oppdager iboende ressurser - sansene, kroppen, stemmen, "det fysiske jeg", gjennom utforskning og eksperimentering.

Fra liggende, snur, kryper, krabber, åler, til sittende, til stående

lekesamspill: iakttar og hermer andre direkte - lyder og bevegelser

borte-borte titte: den første tegn til late-som- evnene og førsymbolisk adferd

kan gå....?

cirka 12 må ti 24 må.

Prosesser med symbollek i overført form, der barn overfører indre bilder til små gjenstander:

handlinger bestemt av gjenstander som er tilstede;

objektpermanens: evnen til å gjenkalle ting, mennesker og begivenheter som ikke er tilstede, slik at lekehandlinger bestemmes av "ideen". Imitasjon når ikke imitasjons- "objektet" er tilstede, konkret representasjon (symboler) som miniatyr ting, dukker;

Eksemplifisering av kommunikasjonselementer og kommunikasjonsformer som svarer til barns lekestadier og estetiske utvikling

0 - 12 må.

Når vi ikke spiller teater for så små barn, kan disse lekeformer taes med som uttrykksformer/kommunikasjonsformer som er kjent for barn fra 3 år og oppover:

Fysisk kontaktlek: som barn kjenner igjen fra sin egen utforskning og eksperimentering, kroppens helhetlige bevegelser og bevegelser med enkelte kroppsdeler, (les Sherborne, Hernes)

Musikalsk samlek; rytmisk lek, sanglek, rim og regler;

Sanseinntrykk som fordyper barn i sine sanser

12 - 24 må.: på liksom

Med enkle handlingsforløp og enkle begrep og setningsoppbygging:

Dramatisering med dukker som ligner barns vanlige kosedukker, og med gjenstander: med virkelighetslignende miniatyr gjenstander (overført lek), med rollegestaltning i enkelte handlinger fra hverdagen, og med rollefølelser i forhold til de nærmeste tilknytningspersoner,

jeg-følelsen utvikles, identifikasjon gjennom rolleimitasjon, alenelek

fantasiutvikling, evnen til å nyskape, å sette sammen og uttrykke opplevelser som ikke før har funnet sted samtidig

språkutvikling: to- til tre-ord setninger

økt motorisk kontroll, klatring, hopping

cirka 24 må. til 36 må.

konstruksjonslek- barn bygger ut miljø på flater, økende utvikling fra overført til personlig lek (leker ut med hele seg og bruker seg selv i rom);

fra parallelllek (lek samme tema samtidig med et annet barn, uten samarbeid) til samlek (samarbeider om en handlingsgang);

fabulering/oppdikting, med utvidet språk og begrep;

finmotorisk utvikling, imitasjon av enkelte handlinger og enkle handlingsekvenser (dekke bord, drikke te; legge dukken, nynne godnattsang; o.l.);

økende frigjørelse fra konkret representasjon; ideen heller enn gjenstand gir drivkraften til symbolsk handling, gjenstandene behøver ikke å ligne så sterkt;

vedvarende konsentrasjon, utvidet engasjement og fordypelse i handlingsforløp;

imiterer handlinger til folk i yrker som fascinerer: flyver, togkonduktør, lege, kransjåfør som har kontroll

cirka 36 må, til 48 må.

Assosiasjonsleker; dette ligner....,

Dramatisering med ting som i utstrakt grad ligner virkelighetsgjenstander, (mot mer abstrakt form),

Skyggelek i tradisjonell form (m. pappdukke),

Dramatisering i "kroppsteater", med innledende mimelek og imitasjonslek

cirka 24 må. til 36 må.

Dramatisering med marionettedukker, knutedukker, og fingerdukker

Skyggeteater,

Scenografien kan bygges opp med enkle elementer foran barna;

Mer komplekse handlingsrekker, med fantasifulle sammensetninger;

Fabuleringselementer, oppdikting av teaterforestillingen underveis, finner på enkle løsninger til enkle konflikter sammen med barna;

Dramatiske handlingsforløp som ikke barn har førstehånds erfaringer med, men som de har sekundære opplevelser av fra media - f.eks. eventyr-elementer;

Rekvisittbruk kan bli mer og mer abstrakt jo eldre barn blir, når de forstår den virkelige funksjonen til det rekvisittene representerer

(NB: Teater for barn i aldersgruppene nedenfor, kan bygges over alle de ovenstående elementer og former)

Teaterformer kan kombinere overførte og personlige lekeformer;

Utvidete imitasjon av komplekse handlingsrekker, og fantasifulle

cirka 36 må. til 48 må.

sammensetninger (hjemme-ritualer, prinsesser, troll, sirkusartister) i både overført og personlig form om hverandre;

konstruksjonslek: omformer hele rom i symbolleksammenheng

økt motorisk kontroll, språkbeherskelse, observasjonsevne,

begynnende sosiodramatisk lek (sammen med andre barn, leker ut oppfatninger av mellommenneskelige situasjoner og forhold)

cirka 4 år og oppover

økende kompleksitet og variasjon i sosiodramatisk lek, sammensatte handlingsrekker og rollegestaltning, økt bruk av tid i blomstrende, fordypet rollelek med flere barn samtidig,

økende mellommenneskelig innsikt, ser årsaksammenhenger, tilpasser seg lekeregler i større grad.

cirka 6 til 7 år

økende ønske om virkelighetstro lekerekvisitter/symboler i personlig lek

interesser for det ukjente,

fysisk energi som får utløp i fabuleringer som gir mulighet for vilter uttrykk, samtidig som fordypelsesevnen og detaljert lek i overført form øker

Persongalleriet- ikke flere enn fire, som presenteres hver for seg;

Et scenerom kan forvandles til et liksomrom foran barna.

Mere detaljerte mimiske kroppsspråk og handling,

Fortellerteater: hvor skuespillerne har både roller i fiksjonen og kommer ut av fiksjonen som forteller for å få handlingen til å gå videre,

Store en-til-en dukker (se art. om Aktiviserende teater - Hjemmebarn og Fremmedbarn)

Skyggeteater med fullstørrelse figurer/kropper

Situasjoner fra kjente regelleker kan brukes som metaforiske rammer for teaterforestillinger

cirka 4 år og oppover

Innholdet kan romme mer komplekse mellom-menneskelig og sosiale situasjoner og problemstillinger, med spenningsmomenter som innbefatter årsakssammenhenger.

